

ANSVARLIG FORSKNINGSPRAKSIS
VED AARHUS UNIVERSITET

Forord

Aarhus Universitet ønsker den højeste kvalitet og troværdighed i alle institutionens forskningsaktiviteter med respekt for forskningsfriheden og i et forskningsklima med en levende, åben og kritisk videnskabelig diskussion inden for og mellem forskellige forskningsområder og - traditioner. Derfor har Aarhus Universitet en politik for ansvarlig forskningspraksis og tilslutter sig Danish Code of Conduct for Research Integrity¹, der tager udgangspunkt i en række internationale erklæringer og principper for forskningsintegritet og ansvarlig forskningspraksis². Dette indebærer, at Aarhus Universitet:

- Har klare standarder for ansvarlig forskningspraksis
- Har undervisning i ansvarlig forskningspraksis
- Har rådgivning i ansvarlig forskningspraksis
- Har klare regler og procedurer for universitetets håndtering af mistanke om videnskabelig uredelighed og andre brud på ansvarlig forskningspraksis

Det er Aarhus Universitets klare mål, at politikken favner alle faglige områder, og at der er en fælles forståelse for ansvarlig forskningspraksis, herunder hvad der defineres som videnskabelig uredelighed. Det forventes, at alle, der medvirker til forskning ved Aarhus Universitet, integrerer principperne som en naturlig del af deres daglige virke. Derudover skal øvrig national lovgivning og anmeldelsesforpligtelser overholdes.

1. Principper

Alle, der medvirker til forskning på Aarhus Universitet, skal efterleve de basale principper, der ligger til grund for al forskning. Det drejer sig blandt andet om principper såsom ærlighed, ansvarlighed, pålidelighed, objektivitet, upartiskhed, fairness, åbenhed og ansvarlig omgang med betroede resurser.

Aarhus Universitet anvender det uredelighedsbegreb, der følger af bekendtgørelse nr. 306 af 24. april 2009 om udvalgene vedrørende videnskabelig uredelighed § 2 og retspraksis på området.

2. Standarder for ansvarlig forskningspraksis

Tydelige standarder for ansvarlig forskningspraksis på Aarhus Universitet skal støtte den enkelte forsker og forskergruppe i at igangsætte, gennemføre og afslutte et forskningsprojekt gennemskueligt og troværdigt. Aarhus Universitet følger Danish Code of Conduct for Research Integrity, som indeholder fælles standarder for ansvarlig forskningspraksis inden for de enkelte dele af forskningsprocessen: 1) Planlægning og udførelse, 2) Datahåndtering, 3) Publicering og formidling, 4) Forfatterskab, 5) Forskningsamarbejde og 6) Interessekonflikter.

2.1 Planlægning og udførelse

Ansvarsbevidst planlægning og udførelse af forskning er inden for alle fagområder med til at sikre transparent og troværdig forskning.

¹ [Danish Code of Conduct for Research Integrity](#), Ministry of Higher Education and Science, November, 2014

² 1. [The European Code of Conduct for Research Integrity](#), European Science Foundation & All European Academies (ESF, ALLEA). 2. [Singapore Statement on Research Integrity](#). 3. [Montreal Statement on Research Integrity in Cross-boundary Research Collaborations](#).

På Aarhus Universitet skal den enkelte forsker eller forskergruppe redegøre for design og gennemførelse af den planlagte forskning i en forskningsstrategi, plan eller protokol i henhold til gældende praksis inden for de enkelte fagdiscipliner.

Det er Aarhus Universitets ansvar, at der på alle fagområder foreligger forskrifter for håndtering af forskningsplaner og protokoller og ændringer heri samt procedurer for, hvordan der indhentes eventuelle nødvendige godkendelser og tilladelser til forskningsaktiviteterne.

Alle anmeldelsesforpligtelser omkring samarbejdsaftaler og kontrakter med eksterne samarbejdspartnere skal godkendes hos [Technology Transfer Office \(TTO\)](#).

2.2 Datahåndtering

Ansvarsbevidst indsamling, håndtering og opbevaring af forskningsdata er inden for alle fagområder med til at sikre transparent og troværdig forskning.

For forskning udført på Aarhus Universitet :

- Skal alt primært materiale og afledte data fra forskning, der foregår ved Aarhus Universitet, i udgangspunktet opbevares på Aarhus Universitet, der stiller servere, arkiver og lignende til rådighed.
- Skal alle forsøgsprotokoller, planer og strategier for forsøg/undersøgelse, noter, laboratorieböger, data og primært materiale opbevares i 5 år efter afslutning medmindre dette er i konflikt med anden lovgivning eller fagstandard, og der skal være åben adgang til materialet, medmindre dette er i konflikt med anden regulering.
- Tilhører alt primært forskningsmateriale og afledte data fra forskning, der foregår på Aarhus Universitet, primært Aarhus Universitet og kan kun fjernes eller udnyttes uden for Aarhus Universitet efter skriftlig aftale med institutleder.
- Skal forskningsdata og andet primært forskningsmateriale fra Aarhus Universitet bortskaffes på en betryggende og sikker måde under iagttagelse af eventuelle etiske overvejelser.

Det er Aarhus Universitets ansvar, at der på alle fagområder er forskrifter for opbevaring og håndtering af data.

2.3 Publicering og formidling

Publicering og anden kommunikation er en afgørende forudsætning for at gennemgå, evaluere og diskutere de opnåede forskningsresultater. Denne formidling skal være ærlig, klar og præcis

Alle, der medvirker til forskningsaktiviteter på Aarhus Universitet, skal leve op til deres pligt og ansvar i henhold til Danish Code of Conduct for Research Integrity til at formidle deres forskning og forskningsresultater ved åbent og ærligt at forelægge og diskutere data, forskningsmetode og - proces samt forskningsresultater med forskerkolleger og den bredere offentlighed.

Det er Aarhus Universitets ansvar at støtte forskerne i dette gennem uddannelse og træning, samt ved at sikre, at andre uden for forskningsmiljøerne forstår og respekterer forskernes særlige pligt og ansvar.

2.4 Forfatterskab

Forfatterskab har stor akademisk, social og økonomisk betydning, da det har en afgørende rolle i vurderingen af den enkelte forsker og dennes forskning. Korrekt angivelse af forfatterskab bidrager til forskningens troværdighed og transparens og er dermed et centralt element i udviklingen af ansvarlig forskningspraksis.

På Aarhus Universitet skal angivelse af forfatterskab, medforfatterskab og ansvar følge de principper, der er angivet i Danish Code of Conduct for Research Integrity. Dette indebærer blandt andet, at forfattere skal opfylde følgende kriterier:

1. Væsentligt bidrag til idé eller design, dataindsamling, analyse eller fortolkning af data, og
2. Manuskriptudarbejdelse eller kritisk indholdsmæssig manuskriptrevision, og
3. Godkendelse af det endelige manuskript, og
4. Tilsagn om at være ansvarlig for alle aspekter i manuskriptet, idet man sikrer sig, at spørgsmål om nøjagtighed og lødighed i enhver del af arbejdet er tilstrækkeligt undersøgt og løst.

Aarhus Universitet forventer, at alle der påtager sig et forfatterskab også påtager sig det medfølgende ansvar. Som angivet i Danish Code of Conduct for Research Integrity er alle forfattere ansvarlige for indholdet af artiklen, men graden af ansvar bestemmes i relation til forfatterens individuelle rolle i forskningsprojektet og i forhold til ekspertise, erfaring, lederrolle, vejlederrolle og andre relevante faktorer. Derfor kan en forfatter i nogle tilfælde have større ansvar end andre for at sikre forskningsintegriteten i artiklen eller i dele af artiklen³.

Alle medarbejdere og studerende ved Aarhus Universitet kan i tilfælde af tvivl søge vejledning om forfatter- og medforfatterskab hos en rådgiver i ansvarlig forskningspraksis. Uenighed om medforfatterskab afgøres i Aarhus Universitets Udvalg for Ansvarlig Forskningspraksis.

2.5 Forsknings samarbejde

Fordi forskningstraditioner varierer på tværs af discipliner, sektorer og grænser, er det vigtigt, at der dannes en fælles forståelse for principperne for ansvarlig forskningspraksis så tidligt som muligt i forskningssamarbejdet.

Der skal være fælles forståelse af principper, procedurer, pligter og ansvar, der relaterer sig til ansvarlig forskningspraksis i et forskningssamarbejde. I Internationale forskningssamarbejder kan der findes inspiration i OECD's retningslinjer: *OECD Global Science Forum - Investigating Research Miconduct Allegations in International Collaborative Research Projects 1: A Practical Guide*.⁴

Samarbejdsaftaler og kontrakter med eksterne samarbejdspartnere vedrørende råderet over data skal så vidt angår de juridiske aspekter godkendes hos [Technology Transfer Office \(TTO\)](#).

2.6 Interessekonflikter

Ansvarlig forskningspraksis indebærer, at alle potentielle interessekonflikter tydeliggøres. Dette er en forudsætning for at skønne, om økonomiske- eller andre forhold kan have betydning for en vurdering eller handling foretaget i embeds medfør

³ Danish Code of Conduct for Research Integrity, pp. 12-13.

⁴ [OECD Global Science Forum - Investigating Research Miconduct Allegations in International Collaborative Research Projects 1: A Practical Guide](#). OECD April 2009

Alle medvirkende til forskningsaktiviteter, hvad enten det er egne eller vurderingen af andres aktiviteter, forventes derfor at være åbne og ærlige omkring eventuelle interessekonflikter som defineret i Danish Code of Conduct for Research Integrity.

2.7 Fagstandarder for ansvarlig forskningspraksis på fakulteterne

Tydelighed omkring rammer for ansvarlig forskningspraksis inden for de forskellige videnskabsområder skal hjælpe forskere og forskergrupper, der arbejder på tværs af videnskabelige discipliner med at forstå og forholde sig til forskellige forskningstraditioner.

Oplysninger om eventuelle fagdisciplinspecifikke standarder for ansvarlig forskningspraksis vil være tilgængelige⁵.

3. Undervisning, oplæring og vejledning i ansvarlig forskningspraksis

Det er grundlæggende universitetets og forskernes fælles ansvar at stimulere og udvikle den kritiske videnskabelige diskussion i forskningsmiljøerne - en diskussion, der er en afgørende forudsætning for, at de basale principper/værdier kan bevares og udvikles, og at ansvarlig forskningspraksis sikres og videnskabelig uredelighed forebygges. Dette suppleres med undervisning i ansvarlig forskningspraksis på alle niveauer (Bachelor, kandidat, ph.d., post.doc/adjunkt og fast ansatte). Undervisningen har på Aarhus Universitet som formål:

- At styrke en ansvarlig forskningskultur og et ansvarligt forskningsmiljø på Aarhus Universitet.
- At sikre, at Aarhus Universitet lever op til nationale såvel som internationale regler for ansvarlig forskningspraksis.
- At forebygge videnskabelig uredelighed og andre brud på ansvarlig forskningspraksis.

Undervisningen er tilrettelagt efter de bedste nationale og internationale anbefalinger og vil blandt andet indeholde følgende elementer:

- Principper for ansvarlig forskningspraksis
- Internationale og danske retningslinjer for ansvarlig forskningspraksis
- Afvigelser fra ansvarlig forskningspraksis og videnskabelig uredelighed
- Rådgivning om ansvarlig forskningspraksis på Aarhus Universitet
- Aarhus Universitets procedure for undersøgelse af mistanke om brud på ansvarlig forskningspraksis og videnskabelig uredelighed.
- UVVU og UVVU's retningslinjer for håndtering af sager om videnskabelig uredelighed

4. Rådgivning om ansvarlig forskningspraksis

Hvert fakultet på Aarhus Universitet har en særlig rådgiver for ansvarlig forskningspraksis. Rådgiverne skal stå til rådighed for fortrolig og professionel rådgivning om ansvarlig forskningspraksis, og har en særlig forpligtelse til at fremme viden om ansvarlig forskningspraksis på fakulteterne og generelt på Aarhus Universitet.

Rådgivernes opgaver er:

⁵ 1. Health, 2. Arts 3. Business and Social Science, 4. Science and Technology..

- At stå til rådighed for uafhængig og fortrolig rådgivning af alle personer med tilknytning til Aarhus Universitet, herunder også forskergrupper, der har spørgsmål til retningslinjer for ansvarlig forskningspraksis eller er i tvivl om, hvorvidt gældende standarder og retningslinjer for ansvarlig praksis overholdes.
- At holde sig orienteret om gældende standarder og retningslinjer for ansvarlig forskningspraksis og medvirke til at sikre, at ansvarlig forskningspraksis etableres og vedligeholdes på højt internationalt niveau.
- At bidrage til undervisningen i forskningsintegritet og ansvarlig forskningspraksis.
- At rapportere om henvendelser én gang om året i anonymiseret form til Udvalget for Ansvarlig Forskningspraksis.

Rådgivningen etableres foreløbigt som forsøgsordning i 3 år.

5. Håndtering af mistanke om brud på ansvarlig forskningspraksis og videnskabelig uredelighed.

Aarhus Universitet følger anbefalingerne i Danish Code of Conduct for Research Integrity og UVVU's definition af videnskabelig uredelighed og andre brud på ansvarlig forskningspraksis:

1. Videnskabelig uredelighed (Research Misconduct). De centrale fænomener er fabrikation, falsifikation og plagiering, og andre alvorlige brud på ansvarlig forskningspraksis, der er begået forsætligt eller groft uagtsomt.
2. Andre brud på ansvarlig forskningspraksis (Questionable Conduct of Research). Det drejer sig om handlinger, der repræsenterer brud på ansvarlig forskningspraksis, men som ikke kan klassificeres som uredelighed.⁶

Aarhus Universitet opfordrer til, at universitetets medarbejdere vil reagere på forhold, hvor der kan være tvivl om, at kravene til ansvarlig forskningspraksis følges. Det sker primært gennem en åben og kritisk videnskabelig dialog i forskningsmiljøerne. I tilfælde, hvor der er en konkret viden eller mistanke om, at der sker brud på institutionens politik for ansvarlig forskningspraksis, er der pligt til at videreformidle dette, således at sagen kan undersøges.

På Aarhus Universitet kan Udvalget for Ansvarlig Forskningspraksis behandle henvendelser vedrørende videnskabelig uredelighed og andre brud på ansvarlig forskningspraksis. Udvalget kan vælge at afvise en sag, undersøge en sag eller sende sagen videre til UVVU.

I konkrete sager om mistanke om brud på ansvarlig forskningspraksis følges *Aarhus Universitets regelsæt til sikring af videnskabelig integritet og ansvarlig forskningspraksis 2015.*, der bygger på Danish Code of Conduct for Research Integrity og de almindelige forvaltningsretlige principper. Det indebærer blandt andet:

- At enhver undersøgelse på Aarhus Universitet af en påstand eller mistanke om brud på ansvarlig forskningspraksis skal være upartisk, tilbunds gående og retfærdig.
- At en person, som indklages for brud på ansvarlig forskningspraksis, skal varsles om dette.

⁶ Se Aarhus universitets regelsæt til sikring af videnskabelig integritet og ansvarlig forskningspraksis ved Aarhus Universitet.

- At den som i god tro rejser en påstand eller mistanke om brud på ansvarlig forskningspraksis ikke må udsættes for straf og chikane, og det er institutionens pligt at beskytte klageren mod dette.
- At såfremt det viser sig, at den, som indbringer en klage, har været i ond tro (chikane), vil vedkommende selv kunne blive gjort til genstand for anklage om brud på ansvarlig forskningspraksis.
- At sagsbehandlingen skal sikre at alle involverede parter i sagen får en hurtig, tilbunds gående, retfærdig og juridisk holdbar behandling.

25 marts 2015